

Sygn.akt III AUa 433/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bohdan Bieniek (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Marek Szymanowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 września 2013 r. w B.

sprawy ze skargi E. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 19 grudnia 2011r. sygn. akt IV U 2863/11

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 lutego 2013 r. sygn. akt IV U 36/13

- I. **zmienia zaskarżony wyrok w pkt I i II i oddala skargę o wznowienie postępowania,**
- II. **zasądza od E. Ż. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

Sygn. akt III AUa 433/13

UZASADNIENIE

E. Ż. złożyła skargę o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 19 grudnia 2011r., domagając się zmiany zaskarżonego orzeczenia i wypłaty zawieszony emerytury za okres od dnia 1.10.2011r. do dnia 21.11.2012r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 21 lutego 2013r. w sprawie IV U 36/13 wznowił postępowanie w sprawie IV U 2863/11 i stwierdził, że nie ma podstaw do zawieszenia emerytury wnioskodawczyni od dnia 1.10.2011r. do dnia 22.11.2012r. Nadto żądanie odsetek Sąd Okręgowy przekazał do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B..

Sąd I instancji ustalił, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 25 września 2008r. przyznał odwołującej prawo do emerytury. Jednocześnie zawiesił prawo do świadczenia z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia. Pozwany mocą decyzji z dnia 20.02.2009r. wznowił wypłatę świadczenia, a następnie decyzją z dnia 4.11.2011r. ponownie zawiesił wypłatę świadczenia od dnia 1.10.2011r. Od powyższej decyzji skarżąca złożyła

odwołanie, które mocą wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 19.12.2011r. w sprawie IV U 2863/11 zostało oddalone. Pozwany wznowił wypłatę świadczenia od dnia 22 listopada 2012r.

W ocenie Sądu I instancji skarga o wznowienie jest zasadna. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. w sprawie K 2/12 Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, albowiem ów przepis jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionej przez nie prawa wynikającej z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zatem osoby, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011r. mieszczą się w kręgu osób uprawnionych do wznowienia wypłaty emerytury od dnia jej zawieszenia. Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd I instancji stwierdził, że istnieje postawa do wznowienia postępowania określona w art. 401¹ k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ rentowy. Zaskarżając wyrok w punkcie II, zarzucił mu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, w szczególności art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r., sygn. akt K. 2/12 poprzez przyznanie prawa do emerytury od dnia 1 października 2011r., tj. od dnia jej zawieszenia do dnia 21 listopada 2012r., w sytuacji gdy w/w wyrok wszedł w życie dnia 22 listopada 2012r. Wskazując na powyższe organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi o wznowienie postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna, aczkolwiek z innych przyczyn niż wskazane w jej treści. Spór w przedmiotowej sprawie sprowadzał się nie tylko do ustalenia skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. K2/12, [ex tunc, czy ex nunc], jak argumentował skarżący, lecz przede wszystkim do ustalenia, czy ubezpieczona jest osobą do której wspomniany wyrok Trybunału Konstytucyjnego ma zastosowanie.

Sąd odwoławczy nie jest związany zarzutami zamieszczonymi w apelacji, które odnoszą się do naruszenia przepisów prawa materialnego. Tym samym może i powinien brać pod uwagę (w granicach zaskarżenia) wszelkie stwierdzone uchybienia materialnoprawne, niezależnie od tego, czy zostały podniesione w apelacji, czy też nie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 sierpnia 2006 r., sygn. akt: IV CSK 101/06, LEX nr 195416; z dnia 11 stycznia 2007 r., sygn. akt: II CSK 392/06, OSP z 2009r. Nr 5, poz. 55, LEX nr 276219 W konsekwencji Sąd drugiej instancji ma pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia (analogiczne stanowisko w powyższej kwestii zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 lutego 2012 r., sygn. akt: IV CSK 290/11; LEX nr 1136006).

Okoliczności faktyczne przedmiotowej sprawy są bezsporne. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na moment uzyskania przez ubezpieczoną prawa do emerytury, gdyż ten fakt w kontekście orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/12 wpływa na ocenę zasadności apelacji. Z prawidłowo poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń wynika, że ubezpieczona prawo do emerytury uzyskała z dniem 1 września 2008r. Prawo do świadczenia zostało wówczas zawieszona z powodu kontynuowania stosunku pracy. Jak wiadomo wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r. stwierdzono, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227, z 2010r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia

2010r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dla przypomnienia wyjaśnić wypada, iż przedmiotowa ustawa z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010, Nr 257 poz. 1726) w swoim art. 6 dokonała zmiany w ustawie z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych między innymi właśnie poprzez dodanie art. 103a. zgodnie z którym - prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Skutki zakresowej niekonstytucyjności przedmiotowego art. 28 są takie, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego w Dzienniku Ustaw utracił on moc w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od **8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r.** Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011r. lub przed 8 stycznia 2009r.

Mając powyższe na uwadze należy podkreślić, że wnioskodawczyni nie należy do kręgu osób, które prawo do emerytury nabyły w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r. kiedy to nie było obowiązku rozwiązywania stosunku pracy. Wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury decyzją z dnia 25 września 2008r. od dnia 1 września 2008r. Przed złożeniem wniosku o emeryturę wnioskodawczyni pozostawała w zatrudnieniu. Nabycie przez nią prawa do emerytury miało niewątpliwe miejsce w stanie prawnym, w którym istniał obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez osobę pozostającą w zatrudnieniu, która ubiegała się o świadczenia emerytalne. Stosownie bowiem do obowiązującego w okresie od 1 lipca 2000r. do 07 stycznia 2009r. przepisu art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 z zm.) prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Argumenty Trybunału Konstytucyjnego przytoczone w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012r., które zadecydowały o stwierdzeniu zakresowej niekonstytucyjności art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – nie przystają do sytuacji prawnej i faktycznej wnioskodawczyni. Wnioskodawczyni, bowiem przechodząc na emeryturę z dniem 1 września 2008r. była świadoma tego, że emerytura jej przyznana zostanie zawieszona, jeżeli nie rozwiąże stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Już w decyzji przyznającej tę emeryturę zawieszoną jej wypłatę z tego właśnie powodu.

W tej sytuacji zapadły w dniu 13 listopada 2012r. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12 OTK-A 2012/10/121) opublikowany w Dzienniku Ustaw pod pozycją 1285 z dnia 22 listopada 2012 r.- nie ma zastosowania do sytuacji prawnej wnioskodawczyni, a w szczególności nie stanowi on wystarczającej podstawy w rozumieniu 401¹ kpc do wznowienia postępowania zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 19 grudnia 2011r. wydanym w sprawie IV U 2863/11. Stąd też zasadny okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego.

W tym stanie rzeczy zbędna jest analiza argumentów pozwanego odnosząca się do skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego. W tej mierze można wskazać jedynie skarżącemu, iż w sprawach o wznowienie wypłaty emerytury

wyrok Trybunału Konstytucyjnego wywołuje skutki ex tunc [por. np. wyrok SN z dnia 24.04.2013. w sprawie II UK 299/12; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29 maja 2013r., III AUa 378/13, LEX nr 1316228]

W przypadku rozpoznawania skargi o wznowienie postępowania w sprawie o wznowienie wypłaty emerytury od dnia 1.10.2011r. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012r. K 2/12 w razie podjęcia wypłaty świadczenia przez organ rentowy od dnia wejścia w życie wyroku Trybunału tj. od dnia 22.11.2012r. zachodzi także konieczność weryfikacji, czy ubezpieczony jest osobą objętą skutkami wyroku Trybunału Konstytucyjnego, niezależnie od tego, że ów wyrok wywołuje skutki ex tunc. Stąd też w niniejszej sprawie zachodzi konieczność zmiany zaskarżonego wyroku na mocy 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 412 § 2 k.p.c. i oddalenia skargi o wznowienie postępowania.

O kosztach procesu orzeczono po myśli art. 98 § 1 kpc.